САҤА—1993 СЫЛЫНАН!

САҤА ОЛОХ

ХАҺЫАТ
[illegible] 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ
[illegible] ТАХСЫБЫТТААХ ТАХСАР

№ 1 (7366) ● 1993 сыл. Тохсунньу 1 күнэ. Бээтинсэ ● Сыаната 1 солк. 50 харчы

Күндү табаарыстар, ааспыт сыл Россия, Саха сирин норуоттарын дьылҕаларыгар бы һааррыылаах, бэдэр улаҕыйыылардаах, саҥа эрааларын үөскээбит сылынан буолла. Республика бу үүстүк кэмиэ суверенитетын дьиҥ нээх ис хоһоонунуурга утумнаахтык охсуста. Республика норуота сыыйа бэйэтин баай сиригэр-уотугар хаһаайын буолан эрэр. Саха Республиката дойдуга уонна киин тас ортугар элбэх доҕоттордонно. Билигин биһиги элбэх национальностаах республикабытыгар түмсүү, сомоҕолоһуу, энинэтинэс, дьиссипилиинэ, норуот туһугар үтүө суобастаах үлэ олус улахан суолталаах. Биһиэхэ Саха Республикатын бары гражданнарын үйгүлээх олохторун ситиһэргэ бары кыахтар бааллар. Саҥа сыл эһиги ороккуонуут үлэһит дьоҥҥо, бары олохтоохторугар үлэҕэ саҥа ситиһиилэри, доруобуйаны, дьолу-соргуну баҕарабын!

Саха Республикатын Президенэ
М. НИКОЛАЕВ.

САРГЫНЫ САЛАЙДЫН, ҮТҮӨНҮ ҮКСЭТТИН

Ытыктабыллаах биир дойдулаахтарбыт — Чурапчы оройуонун олох тоохторо, эһигини саҥа үүммүт 1993 сылынан народнай депутаттар оройуоннааҕы Сэбиэттэрин, оройуон дьаһалтатын аатыттан истиҥник эҕэрдэлиибит!

Тоҕо да ас-танас сыанат мараан, хамнаһыт кыра буолан, ыарыынчалыктыы олордорбут бу [illegible] уонна субу [illegible] республикаҕа [illegible] утарыгар үрэтин [illegible] сылла [illegible] буоллулар. Саха [illegible] Үрдүк [illegible] ардыах тойук [illegible] буолан ааспыт [illegible] кэ күүнүт [illegible] гражданство [illegible] сүрбүт [illegible] оһоҕорготу [illegible] биир тылын суолталаах докумуоннар ылыллаллар, элбэх оруттаах үлэ ыытыллар.

Норуот сайдыытын салаалара тыынааҕын кэрэбэлэ кэрдиис кэмэ биһиги оройуоммутун да туоннар кыайа суох. Туох хайнык ииниэ, олорон таһаарар аһэбитигэр — тыа хаһаайыстыбатыгар татаминах уларыта тутуу ыытыллар. Билигин оройуоҥҥа 130-тан тахса бааһынай хаһаайыстыбалара баар буоллулар. Сорох кэлиллиэтэрэ коллективнай хаһаайыстыба таһаарыстыба формаларын талланнар. Хаһаайыстыбалааһын хайдах да форматын талбыт иһин, үлэ түмүктээх буолуута үлэһиттэн бэйэлэриттэн тутулуктааҕын уинар табаллыбыт. Тобоһоох да кэбүүүстээх формы ситэан тэрилээтэххэ, салайбатахха, кыаҕын кэрдээйэ суоҕа.

[illegible] үөрэхтэригин, доруобуйа харыстабылын, культура, спорт эйгэлэригэр эмиэ улахан улларыйыылар таҕыстылар. оройуон хаччыйар, промышленнай тэриллэлэрэ саҥалыы үлэлииригэ киҥҥэддэр. Биирдэ саҥаан көрдөххэ, ити судургу курдук эрээри, дьон маныаха үөрэнэ оксуута. Бааммааны үлэни ситиһиилээхтик ыытыы элбэх эрэйэрэ соҥорбаҕа суох. Оҥоо саҥаны илэ хабан ылаан, инициатин оттока рэн, үчүгэйдик толкуйдаан тэрилтэлэ, тустаах салааны сиэтэх таһаатын, үрдүк көрдөөсэ таһаарыы — бүгүн кылаабынай соруктаргын биирдэстэрэ.

Республика Президенэ, кини правительствота инники олоророй социальнай көмүскэллээх буолуутугар элбэҕи өҥөрөллөрүн ким да, бука, маҥайаһа суоҕа. Киниэхэ оҕорбут кэлэрин, көмө кэлэрин, ким да туналыбаҕына олоххалларын оройуон салалтата күүскэ үрдээр уонна хонтуруолга тутар.

Саҥа үүммүт сылга күүтэрбит уонна үлэлиирбит элбэх. Сөпөрүтаалаһан «Саҥа олох» хаһыатта оройуон сайдыытын сурун хайысхаларын барыла бэчээттэммитэ. Итиниэ дьон санаатын этэрэ, субэлиэ-сарҕыны холбуура наада. Хас биирдии салааҕа туох эппиэппэтин маралтатан, биһиги олохпутун ыытта тэриэни көрүнэ, хайдах тыыныаххы таба суолу тобулуохпутуй, үлэбит хамнаһыт тахсыылаах буолуоҕай?

Оройуоҥҥа ыытыллар бары үлэлэргэ илии-атах катастаһыка түстүбэк ибар, күүһүтүн холбуур эрэ буолланныттыы, хамнаһыыя тахсыыҕа, туоратан көрөөччү буолахпытына, ким да биһиги кыһалҕабытын толуйан кыйыл көмүс хайыналлаах бу дьүүһэ уурун ааһыа суоҕа. Хаһаайыстыбалар бытарыйыыларга, бойоно бэйэ салайыныытыгар тоҕору көгүл бэриллиитэ уопсай дьааланы охсубата, оройуон сайдыытын харгыстаабата наада, тэрээтиргүн, дьо күүрээхаан үлэлиэ ким кимиэ көрдөрүөх тустаах.

Ааспыт 1992 сыл Чурапчы дьонугар-сэргэтигэр үгүс умнуллубат өйдөбүллээх тааллар. Биир дойдулаахтарбыт — С. А. Новгородов уонна С. С. Яковлев — Эрилик Эристиин төрөөбүттэрэ 100 сыла туолуутун республикаҕа тиһэ ыытыгы бэлиэтээтибит. Хаайын киирии үүстүк үрэлэлэбэтэтыгар аан бастаан республика тыатын сирин IV спортивнай оонньуулэрын сыраарбыт курдук тэрийэн ыыттыбыт. Чурапчы историятыгар аан бастаан алаһаны кырыы [illegible] тайаан туттар, эмиэ аан бастаан дьон олорор бастакы кварталы газоҕа ааҕасатын отугга киирдэ... Ити курдук алтахха оройуоҥҥа олуһ, үчүгэй ортугар улаҕыйыы суох буолбатах. Ити барыта республикабыт суверенитетын ыытта биһаччы сиэбаастаах. Киин өссө бэдэргээн ыытар норуот сомоҕолоһуутутта, кини таһаарыылаах үлэтиттэн тутулуктаах буолуоҕа. Онон, күндү биир дойдулаахтарбыт, олохпут туһугар сарын туһугар туруулаһыаҕы, саҥа омук барҕаларыа туһугар үлэлиэҕиҥ, түмсүөҕүҥ.

Саҥа сыл эһиги хас биирдиигит дьиэтигэр үгүс үөрүүнү-дьолу аҕаллын, этэҥҥэ олорун, үлэлээҥ-хамсааҥ бу уратыы уустук кэмҥэ. Чурапчыбыт дьоно!

А. ЗАХАРОВ,
оройуон Сэбиэтин председателэ.

И. СИВЦЕВ,
оройуон дьаһалтатын баһылыга.

Сэмэн ТУМАТ

Дорообо, Саҥа Дьыл!
Дьалаар боруоктарын атыллаа,
Доҕордоһоохтук эҕэрдэлээ—
Эрэйдээхтэр, кыһалҕалаахтар
Харахтарын уулары куурдар
Эрэлэ күөрчүүр үтүө тылы эт!

Дьоллоохтору эҕэрдэлээ
Дьоһун үөрүүнэн куурдаа
Аһары туһунэ дьиэбин.

Алгыстаах санаалаах
Атыллаа боруоктук,
Дорообо, Саҥа Дьыл!

Куустуһуох, эҕэрдэлэһиэх,
Көрсүһүөх аал уотум иннигэр.
Олох туһун сэһэргэһиэх,
Ол кэмиэ тоста көтөҕүөх
Уонна этиэххэ: «Иннибит диэн!
Уохтаахтык иннибит диэн!»,
Дорообо, Саҥа Дьыл!

АМАРАХ САНАА ХАРЫЙАЧААНА

Чурапчы сылааһыннгар бастакы ёлка уота «Чарап» кулуубугар инбэлээт оҕолорго анаан алтыньыы 28 күнүгэр умайда.

Сарсыарда 10 чаас аһыыта барааһынаар буолуохтаах сиргэр—«Чарап» кулуубутар салаанга бары мунннуктарыттан улахан сууҥан түтүүрдэлээх төрөппүттэр оҕолорун сиэтэн субуустулар. Ыраах—Мурун Тыынныйаҕа уонна интернат-оскуолаҕа олорор оҕолору таһарга анаммыт ветеринарнай станция газага эмиэ быыс буобаакка түбүгүрдэ. Кулууп иннэ мэрэ кытта үөһэттэн түһэр «хаардар» кыраччаанарга үөрүүнү сайа охсоллор. Настроениены көтөрөр музыка кутуллар, саала ортотугар улахан ёлка уоттара дьиримниир уанйар. Уаһо сценаҕа эмиэ киэргэл буолар сиэхтэх харайаллар туруоруллубуттар.

Бачары ыытааччылар КИЭК үлэһиттэрэ Александра Попова уонна Лена Васильева [illegible] тылларынан оҕолору эҕэрдэлээн бырааһынньыгы аһаллар, онтон салгыы сиэхтэх харыйа тула ырыа-тойук тардыллар. Саҥа Дьылларбыт харыйа тула Бэтүүк, Таба, Лыах, Дьигэ Бааба, кыыллар-суаллар, олорго букатыырдара бука бары биир иллэх кэргэн буолан хороводтуудар, ыллыыллар.

Күүтүүлээх Тымныы Оҕонньор киирэр. Кини ылбачана сылдьар тоҕуостатынаан сэрэ тойтон тойкуйар, үһүн маҕан бытыктарын сэксиҥнэтэн кырачааннары эҕэрдэлиир, кинилэргэ үчүгэй доруобуйаны, дьолу-соргуну баҕарар. Бырааһынньыкка кэлбит 42 кэбэлиэт оҕоҕо бэрэлэрэгэр баллатар туттарылынны лар, оҕолор бары кэрэмэ бастыҥ маскарааттар, араас бириистэр хаһаайыннара буоллулар. Хололбур, Бэтүүк буолбут Катя Сергеева бастыҥ биһиэ ылан үөрдэ-котто.

Ити кэнниттэн оҕолору атын саалаҕа ыҥырдылар. Манна эмиэ ёлка уота араас оонньуун имиина умайар уонна ябконолаах, минньигэс астардаах остуол хоточчу тардыллыбыт. Оҕолор төрөппүттэрин кытта онно олорон харахтара үөрэн чаҕылыгнастылар, аһаатылар-систилэр.

Бырааһынньыктан барыан ким да баҕарбат... Төрөппүттэр бу бырааһынньыгы тэрийэн ыыппыт «Айыллыыны» социальнай көмүскэллээх буолуутун фондун үлэһиттэригэр Е. Д. Соловьеваҕа, «Хотун Далбар» кулууп хаһаайката Е. А. Постниковаҕа, умнуллубат кэрэ бэлэҕи салайан ыыппыт КИЭК үлэһиттэригэр махталлара муҥура суох. Кырачааннарбыт, үүммүт саҥа сыл эһиэхэ үчүгэйи эрэ аҕаллын, кыһалҕалаах эһигиэхэ улаатыҥ, үтүө санаалаах дьон буолуҥ!

СУРУЙААЧЧЫ БЭЛЭҔЭ

Бу күннэргэ Саха единнээн кинигэ национальнай издательствота народнай суруйааччы, биир [illegible] В. С. Соловьев [illegible] Боотур «Хо[illegible] хотугу сирин [illegible] эбэх хоһоон норуун хомуурунньугун 10 тыһыынча экземплярынан бэчээттээн таһаарда.

Кинигэҕэ суруйааччы оҕо аймахха бэлиэрээн ньыы, суоһу, хатар-суурор майгытын-сигилитин таһаарга, аһ-саҥа эйгэтин хатарга туһааннаахтыыбыт таабырын хоһооннору киллэрбитэр. Хомуурунньугу автор үс уруттаах ылыбыт ки ингаҕаритын таһан редактор Т. И. Рулинцева хомуйан оҥорбут. Айыынны лары туһалаах оҕуулары кэ худуонна В. Буров киэргэппит.

«СО» корр.